

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH**

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

**INTEGRACE ŽÁKŮ
S PORUCHAMI UČENÍ
DO ZÁKLADNÍCH ŠKOL**

Bakalářská práce

České Budějovice 2011

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jana Kouřilová

Vypracovala:

Šárka Ignatidisová

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích

.....

Šárka Ignatidisová

Poděkování:

Touto cestou bych chtěla poděkovat paní Mgr. Janě Kouřilové za její cenné rady a ochotu při vedení bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat svým kolegům za trpělivost a vstřícnost během mého studia.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou integrace dětí se specifickými poruchami učení do běžných základních škol. Teoretická část je zaměřena na jednotlivé druhy specifických poruch učení a jejich reedukaci, dále na samotný proces integrace, jak by měl probíhat a jaké faktory jej ovlivňují, také na individuální vzdělávací program, který se k této záležitosti váže. Praktická část zahrnuje výzkum provedený dotazníkovou metodou, který proběhl na 6 základních školách. Respondenty byli učitelé 1. i 2. stupně, různých aprobací. Cílem bylo zjistit, zda je z pohledu pedagogů integrace výhodná či nikoliv a jaký mají na tuto problematiku pohled. Dále jsou ve výzkumné části uvedeny 2 kazuistiky žáků základní školy se specifickou poruchou učení, pro názorný příklad toho, kdy integrace dětí s SPU funguje a kdy nikoliv.

Klíčová slova:

integrace, specifická porucha učení, individuální vzdělávací plán

Abstract

The dissertation investigates the integration problems of children with specific learning disorders into standard elementary schools. The theory focuses on different types of specific learning disorders and educational therapy, it then deals with the actual process of integration, how the integration should be executed, and what influencing factors may be present. It also considers individual educational programmes which are connected to the topic as well. The practical part is based on research that was executed via a questionnaire. The research was undertaken in six different elementary schools where the respondents were teachers of various teaching qualifications. The aim was to find out whether the teachers believed that the integration is beneficial to the children or not and to understand their perspective on this issue. Further on, the dissertation introduces casuistries of two pupils who suffer from learning difficulties. This is to present examples of situations where the integration works and where it does not work.

Keywords

Integration, specific learning disorder, individualized education plan

Obsah

Anotace	1
Úvod	4
1 Specifické poruchy učení	5
1.1 Charakteristika specifických poruch učení.....	5
1.1.1 Dyslexie	6
1.1.2 Dysgrafie.....	6
1.1.3 Dysortografie	7
1.1.4 Dykalkulie.....	7
1.1.5 Dyspraxie.....	8
1.1.6 Dyspinxie.....	8
1.1.7 Dysmuzie	8
1.2 Příčiny specifických poruch učení	9
1.3 ADHD/ ADD	9
1.4 Diagnostika specifických poruch učení.....	10
1.5 Reeducace specifických poruch učení	11
1.5.1 Reeducace dyslexie	11
1.5.2 Reeducace dysgrafie.....	12
1.5.3 Reeducace dysortografie	13
1.5.4 Reeducace dyskalkulie	13
1.5.5 Reeducace dyspraxie.....	14
1.5.6 Reeducace dyspinxie.....	14
1.5.7 Reeducace dysmuzie	14
1.6 Odlišnosti v práci s žáky s SPU na 1. a 2. stupni ZŠ	15
2 Integrace žáků se specifickými poruchami učení	17
2.1 Individuální vzdělávací program	17
2.2 Integrace	18
3 Výzkumná část	24
3.1 Výzkumné otázky	24
3.2 Metody výzkumné práce	24
3.3 Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření	25
4 Kazuistická studie žáků s SPU	35
4.1 Kazuistická studie č. 1.....	35
4.2 Kazuistická studie č. 2.....	39
4.3 Shrnutí získaných dat	41

5 Závěr	42
6 Seznam použité literatury.....	43
7 Seznam grafů a tabulek a obrázků	45
8 Seznam příloh.....	46

Úvod

Ještě před několika lety se společnost dívala na lidi, kteří byli jakkoli odlišní, z jiného pohledu než je tomu dnes. Lidé postižení, ať už tělesně či mentálně, byli ze společnosti vyčleňováni a nemohli se zapojovat do běžných aktivit. Nyní je tomu naštěstí jinak. Lidé si uvědomují, že každý má právo, aby mu byly vytvořeny vhodné podmínky pro vzdělávání a začleňování se do společnosti. Díky různým občanským sdružením, dobrovolným organizacím a i za přispění státu se tomu daří.

Aktuálním tématem dnešní doby je integrace. Především integrace žáků s různými poruchami chování, mentálním postižením, tělesným postižením či poruchami učení do běžných základních škol. Ne každé dítě s handicapem může být začleněno do běžné základní školy, ale pokud je to jen možné, není důvod, proč by tuto možnost nemohlo mít a nevyužilo ji.

Má bakalářská práce se bude zabývat právě tímto tématem- integrací, konkrétně integrací žáků s poruchami učení do základních škol. Toto téma jsem si vybrala proto, že pracuji na základní škole, kde mimo jiné pracuji s žáky, kteří mají specifické poruchy učení.

Bakalářská práce bude rozdělena na 2 části, přičemž první bude teoretická a druhá bude výzkumná.

V teoretické části se nejprve budu zabývat konkrétními poruchami učení (jako je dyslexie, dysgrafie, dyskalkulie, dysortografie, dyspraxie, dyspinxie a dysmuzie), jejich příčinou, diagnostikou a reedukací.

Dalším tématem bude individuální vzdělávací plán, dle kterého se řídí reedukace dítěte. Významnou oblastí bude integrace jako taková, kdo rozhoduje o tom, zda by mělo být dítě integrováno a jako jsou postupy při tomto rozhodování. Dále pak to, jak u nás fungují pedagogicko-psychologické poradny, jaký je jejich význam a jakou roli hrají v rámci integrace dětí s poruchami učení do základních škol.

Praktická (výzkumná) část bude zaměřena na kazuistiku žáků, kteří jsou integrováni do běžné základní školy právě s poruchami učení. Dále na to, jaký názor mají na integraci dětí s SPU učitelé běžných základních škol, kteří tuto oblast mohou posoudit z praktického hlediska a kteří mají s touto problematikou během posledních několika let velké zkušenosti. K tomuto výzkumu jsem využila dotazníkovou metodu.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jak probíhá integrace žáků na běžné základní škole. Zda je samotná integrace těchto žáků výhodou či nikoliv a jak k integraci přistupují učitelé.

1 Specifické poruchy učení

1.1 Charakteristika specifických poruch učení

Dle dostupných informací vyplývá, že specifické poruchy učení se nazývají také vývojové poruchy učení, jelikož se objevují jako vývojově podmíněný projev. Jelikož nejsou způsobeny např. opožděným vývojem intelektových schopností či smyslovým handicapem, nazývají se proto specifické. Projevy specifických poruch učení se vyskytují především při osvojování a užívání čtení, řeči, psaní, naslouchání atd. Proto se první příznaky objevují převážně až v předškolním a mladším školním věku, kdy jsou na dítě kladeny určité nároky a požadavky právě co se schopností např. čtení, psaní nebo počítání týče.

Prvních projevů si nejčastěji všimnou učitelé nebo rodiče v době, kdy se u dítěte začnou vyskytovat určité obtíže s učením se prvních písmen nebo slov. Dále pak obtíže např. se čtením, psaním či počítáním. Právě na školách je mezi jinými postiženími největší počet dětí, které mají specifické poruchy učení. Tyto poruchy se nemusí vyskytovat sami o sobě, ale mohou je doprovázet i jiné problémy, které s tímto souvisí. Patří mezi ně např. porucha paměti, porucha pozornosti, impulzivita a jiné.

Samotné poruchy učení mají také vliv na psychickou stránku dítěte, kdy mu problémy s tímto postižením spjaté neumožňují podávat takové výkony jako je tomu u zdravých dětí. Dítě s poruchami učení nezvládá běžný proces výuky, s čím je spjato např. tempo výuky, porozumění pokynů učitele nebo sledování výuky. Neúspěch může u dítěte vyvolat pocity, kdy se cítí méněcenné, zažívá stavy úzkosti, marnosti nebo strachu.

Je důležité odlišit specifické poruchy učení od obtíží, které mohou při výuce nastat a které nemají s těmito poruchami nic společného. Jedná se například o ztráty dříve naučené dovednosti nebo se jedná o obtíže, které mají převážně vnější vliv. V tomto případě jde např. o zanedbání školní docházky nebo psychickou deprivaci.

Podle ministerstva školství je v každé třídě průměrně 3-4% dětí s určitou formou specifické poruchy učení.

Mezi poruchy učení patří tyto: **dyslexie, dysgrafie, dyskalkulie, dysortografie, dyspraxie, dyspinxie a dysmuzie**. Samotná předpona dys- znamená nedostatečný nesprávný vývoj a druhá část slova je přejata z řeckého označení té dovednosti, která je postižena.

1.1.1 Dyslexie

Dyslexie je nejčastěji se vyskytující porucha učení, která postihuje čtenářské dovednosti. V tomto případě jsou narušeny správnost, technika a rychlost čtení, dále pak samotné porozumění čteného textu.

Může se projevat tím, že dítě zaměňuje písmena v textu, vynechává je nebo si naopak některá písmena či slova domýšlí, čte zbrkle nebo naopak velmi pomalu.

Nejčastějšími chybami jsou záměny písmen, která jsou si podobná, ať už zvukově či tvarově, např. b-d, t-d, s-z apod. Dítě s dyslexií má obvykle problémy s pochopením textu, tudíž to může vést k následným nedorozuměním ať už v rámci českého jazyka, ale i jiných předmětů. (ZELINKOVÁ, O., 2009, MICHALOVÁ, Z., 2004)

1.1.2 Dysgrafie

„Dysgrafie je porucha psaní, která postihuje grafickou stránku písemného projevu, tj. čitelnost a úpravu. Projevuje se v následujících oblastech, kdy si dítě obtížně pamatuje tvary písmena, obtížně je napodobuje, často škrta, přepisuje písmena, má neúměrně pomalé tempo psaní, jeho písemný projev je neupravený, písmo je příliš velké, malé, často obtížně čitelné a samotné psaní vyžaduje mnoho vytrvalosti, energie a času.“ (ZELINKOVÁ, O., 2009, str. 42)

Samotné psaní vyčerpává dítě natolik, že dále není schopno plně se soustředit na samotný obsah textu či jeho gramatickou stránku. Může se vyskytovat spolu s jinými poruchami učení, ale i samostatně. Důležitým faktorem co se týče specifických poruch učení, je motivace a tak tomu je i u dysgrafie. Pokud u dítěte dochází po opakujících se nezdarech v psaní k neúspěchu, ztrácí se tak u něj zájem o tuto činnost. Proto je důležitá, ať už ze strany učitele či rodiče, právě motivace. (MICHALOVÁ, Z., 2004)

1.1.3 Dysortografie

Jedná se o specifickou poruchu pravopisu, která se může objevovat zároveň s jinými SPU, nejčastěji s dyslexií. U této poruchy se jedná o projevy typu nedodržení pořadí písmen při psaní ve slově, problémy s délkami samohlásek, či s převedením naučených gramatických jevů do písemné podoby.

Příznaky dysortografie se většinou vyskytují již od samého počátku psaní, mohou se postupem let odstranit, zmírnit nebo v opačném případě setrvávají i do pokročilejšího věku člověka. Mimo jednotlivé reedukační cviky je zapotřebí, aby dítě mělo na vykonání určitého úkolu, i na jeho kontrolu, dostatek času.

Příčina této SPU může být například v nedostatečném rozvoji sluchového vnímání, dále může být ovlivněna přítomností hyperaktivity či hypoaktivity.

Můžeme se setkat s následujícími typy dysortografie: auditivní (problém se rozpoznáním hlásek ve slově, pokud jde o pořadí), vizuální (problém zrakové paměti a zrakového vnímání) a motorická (pomalé psaní, soustředění na psaní, nikoliv a obsah psaného textu). (MICHALOVÁ, Z., 2004, JUCOVIČOVÁ, D. ŽÁČKOVÁ, H., SOVOVÁ, H., 2007)

1.1.4 Dykalkulie

Další specifickou, poměrnou často se vyskytující, poruchou je dyskalkulie. Jedná se o poruchu matematických schopností, ať už v souvislosti s číselnými operacemi, geometrií, matematickými představami či číselnými operacemi. Dítě není schopno chápat matematické vztahy a základní matematické postupy. Poměrně často dochází k matematickým úkonům na základě paměti, což není zrovna ideální.

V literatuře se uvádějí následující typy dyskalkulie: praktognostická (porucha prostorového faktoru), verbální (porucha v rámci určování množství předmětů), lexická (neschopnost číst matematické symboly), grafická (neschopnost psát matematické znaky), operační (dítě nedokáže provést matematické úkony- sčítání, odčítání atd.), ideognostická (dítě nechápe pojem číslo, ani vztahy mezi nimi). (ZELINKOVÁ, O., 2009, JUCOVIČOVÁ, D. ŽÁČKOVÁ, H., SOVOVÁ, H., 2007)

1.1.5 Dyspraxie

Dyspraxie je specifická porucha obratnosti, která je charakteristická specifickým pohybovým chováním. V rámci této poruchy je narušena pohybová koordinace. Často se tato porucha vyskytuje v kombinaci s dyslexií či dyskalkulií.

Projevy dyspraxie mohou být často zaměňovány s nekázní, lajdáctvím, nepozorností či nedbalostí a z pohledu učitelů či rodičů není často snadné tyto dvě oblasti od sebe odlišit. Děti s dyspraxií mají problémy s takovými úkony jako je jízda na kole, zavázání si tkaničku, jíst příborem či srozumitelně hovořit. (MICHALOVÁ, Z., 2004)

1.1.6 Dyspinxie

Dyspinxie je oproti dyslexii a dyskalkulii méně častá porucha učení, konkrétně specifická porucha kreslení. V tomto případě se jedná o příznaky toho typu, že dítě již od nízkého věku nedokáže například obkreslit jednoduché tvary, nakreslit je, celková obratnost s psacími potřebami je na špatné úrovni. Dítě kreslí velmi primitivně, často umísťuje obraz do nezvyklých částí papíru apod. V mnohých případech se tato porucha nevyskytuje u dítěte sama, ale ve spojitosti s jinými poruchami.

(http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/D/Dyspinxie)

1.1.7 Dysmuzie

Člověk, který se nedokáže naučit hrát na žádný hudební nástroj, nedokáže se dostatečně naučit zpívat, nerozezná rytmus hudby, může být toho názoru, stejně jako jeho okolí, že prostě není hudebně nadaný, přesto za těmito fakty může být v některých případech skryta dysmuzie, specifická porucha učení, kde jsou narušeny hudební dovednosti a schopnosti.

Dysmuzie se rozděluje do dvou oblastí, dysmuzie receptivní, kdy člověk neslyší rozdíl mezi melodiemi, dále pak dysmuzie expresivní, kdy člověk melodii slyší, ale nedokáže ji vyjádřit. (MICHALOVÁ, Z., 2004, <http://www.studentske.cz/2007/08/dyslexie-dysgrafie-dysortografie.html>>)

1.2 Příčiny specifických poruch učení

Příčin specifických vývojových poruch učení může být hned několik a o každé z nich existuje mnoho teorií. Patří sem příčiny genetické, prenatální (infekce matky), perinatální (poranění při porodu, nedostatek kyslíku) nebo postnatální (infekční onemocnění dítěte) faktory, ale také příčiny, které nelze přesně určit. Každé dítě by mělo při vstupu na základní školu zvládat určité dovednosti, a pokud tomu tak není, mohou to být příznaky poruch učení.

(<http://www.volny.cz/dyskalkulie/SPECPOR.htm>)

1.3 ADHD/ ADD

Poměrně často se můžeme u dětí se specifickými poruchami učení setkat s výskytem lehké mozkové dysfunkce, je tomu tak zhruba u 50 % případů. V současné době je tento pojem označován jako porucha pozornosti nebo porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou. Tyto syndromy se označují jako ADD a ADHD. Příznaky se mohou projevovat ve formě nesoustředěnosti, impulzivity, útlumu atd. Častěji se tato porucha vyskytuje u chlapců, stejně jako SPU. (ZELINKOVÁ, O., 2009)

1.4 Diagnostika specifických poruch učení

Diagnostika specifických vývojových poruch učení většinou probíhá ve dvou formách. V první se jedná o prostředí školy, lépe řečeno třídy, kdy je dítě sledováno z dlouhodobějšího hlediska a je ovlivněno hned několika faktory najednou, ať už je to klima třídy, atmosféra celé školy, či samotná osoba učitele. Dítě plní požadavky, které jsou na něj kladeny a dochází zde k porovnávání s ostatními dětmi.

Při podezření na některou z SPU se učitel zaměřuje na úroveň čtení, rychlost, porozumění textu; na psaní, úpravu textu, tvary písmen, pravopis; počítání, zda je chápán pojem číslo, matematické operace; řeč, specifické poruchy řeči; soustředění, výkyvy v soustředění; orientace v prostoru; nápadnost v chování; pozice žáka v kolektivu; rodinné zázemí atd. (ZELINKOVÁ, O., 2009)

Ve druhé formě se jedná o diagnostiku ve specializovaném prostředí, např. v pedagogicko-psychologické poradně, kde jsou stanoveny takové podmínky, které umožňují individuální přístup k dítěti a jsou zde využívány postupy, které o dítěti vypoví, zda má příznaky specifických vývojových poruch či nikoliv např. v podobně různých testů.

Důležitou roli hrají závěry z obou těchto pracovišť, které by se měly navzájem doplňovat a spolupracovat spolu. Poslední slovo v určení diagnózy má ovšem pedagogicko-psychologická poradna.

Diagnostika specifických vývojových poruch učení je důležitá, protože s sebou nese změny, ať už v přístupu školy, ve které se dítě právě nachází, ale také v budoucnu, kdy by například dělalo přijímací zkoušky na střední školu, skládalo v dospělosti zkoušky v autoškole, kde by problémem mohl být test v rámci těchto zkoušek, či druh zaměstnání, který by se neslučoval s určitým typem SPU. Dítě je po diagnostice specifických vývojových poruch učení zařazeno do speciálního vzdělávání nebo je po souhlasu rodičů integrováno do běžných základních škol. (ZELINKOVÁ, O., 2009)

1.5 Reedukace specifických poruch učení

Samotný pojem reedukace nebo reedukační proces znamená jakési zlepšování úrovně nevyvinutých nebo narušených funkcí, které jsou potřeba pro tu činnost, které se konkrétní porucha učení týká. V mnoha případech se reedukace zaměřuje s doučováním, i když jsou to zcela odlišné oblasti.

Během reedukace je základem individuální přístup, jelikož každé dítě má v rámci své poruchy učení specifické projevy. Důležitým faktorem v tomto procesu je motivace, jelikož děti jsou často demotivovány předchozím neúspěchem spojeným s jejich poruchami. Ideální je začít s reedukací ihned po zjištění SPU a to tím, že s reedukací začneme v oblasti, kterou dítě ještě zvládá a až později zvyšujeme obtížnost. Ideální je provádět reedukace v menších časových intervalech, ale častěji během dne či týdne.

K základním zásadám, kterých by se měl člověk provádějící reedukaci držet, patří správná motivace, trpělivost, pochvala, práce s dítětem kratší dobu, ale častěji, dbát na to, aby se dítě nenaučilo něco nesprávně a mít dobré vztahy mezi rodinou, žákem a školou.

Reedukace je možné provádět učitelem v běžných základních školách během vyučovací hodiny či při vyčleněných hodinách věnovaných výhradně reedukaci SPU, ve speciálních třídách pro děti s SPU nebo ve speciálních školách pro děti s SPU, dále pak v PPP nebo PPC. (ŽÁČKOVÁ, H.; JUCOVIČOVÁ, D., 2007, JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., 2008)

1.5.1 Reedukace dyslexie

Velkou roli v reedukaci dyslexie hraje zájem o čtení jako takové, který by měli u dítěte rodiče či učitelé navodit. Nejedná se pouze o samotné čtení v rámci reedukace dyslexie, ale také o rozvoj jiných dovedností, jako je například řeč či percepčně-motorické funkce, které s tím úzce souvisejí. Nejdůležitějším faktorem v tomto procesu je porozumění textu a technika čtení. Obě oblasti jsou spolu úzce spjaty. (JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., 2008, ZELINKOVÁ, O., 2009)

Z konkrétních možností reedukace je to například:

- Kreslení tvarů písmen a jejich obtahování
- Modelování písmen, např. z moduritu
- Skládání slov z písmen
- Dyslektické okénko
- Hry, básničky, říkadla
- Hledání slov (písmen) v textu či obrázku
- Skládání vět z písmen
- Přiřazování slov (písmen) k obrázku
- Písmena z různých materiálů

(JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., 2008, ZELINKOVÁ, O., 2009)

1.5.2 Reedukace dysgrafie

I v tomto případě má svou úlohu motivace. I děti mladšího věku je navození o něco snadnější, například prostřednictvím různých říkanek a básniček, u dětí starších je pak výrazným faktorem vůle. V rámci reedukace dysgrafie se soustředíme na rozvoj oblastí potřebných pro psaní. Patří sem jemná a hrubá motorika, pohybová koordinace, pozornost, prostorová orientace či zraková představivost, kdy si dítě není schopno vybavit tvar písmen. Nedílnou součástí reedukace dysgrafie jsou uvolňovací cviky, které by se měly provádět před nebo i během reedukace a dále pak vhodné psací náčiní.

Vhodnými uvolňovacími cviky jsou například pletení copánků, vytrhávání z papíru, stavebnice, přelévání tekutiny z jedné nádoby do druhé, stříhání, psaní do vzduchu atd.

Mezi konkrétní způsoby reedukace patří například užívání aktivních razítek, opakované dokreslování stejného tvaru jiné velikosti, různé karty s písmeny či rytmižace a pohyb. (SINDELAROVA, B., 2007, JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., 2008, ZELINKOVÁ, O., 2009)

1.5.3 Reedukace dysortografie

Důležitým faktorem při reedukaci dysortografie i v rámci prevence hraje důležitou roli rozvíjení sluchové percepce. Vhodné jsou k tomu různé hry, které dítěti přinesou reedukační prospěch, ale také zábavu. Při zápisu do první třídy probíhají různé úkoly, které mohou náznaky dysortografie odhalit. Vhodnými metodami při reedukaci této poruchy učení je například doplňování vynechávaných písmen, slabik či slov, skládání slov ze slabik, rozeznávání dlouhých a krátkých slabik, dále jsou k dispozici různé počítačové programy nebo křížovky, tajenky, osmisměrky a deskové hry jako je Scrabble a podobně. Dalším pomocníkem při rozlišování znělých a neznělých hlásek může být například hrubý a jemný materiál nebo barevně odlišné papíry. (ZELINKOVÁ, O., 2009, JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., 2008)

1.5.4 Reedukace dyskalkulie

Z dostupné literatury vyplývá, že stejně jako u ostatních specifických poruch učení se reedukace dyskalkulie řídí obecnými principy reedukace. Především je třeba dbát na úroveň vývoje dítěte a s reedukací začít u těch úkonů, se kterými dítě ještě nemá problém. Později pracujeme s úkony, které dítě nezvládá a to tak, že si daný problém rozčleníme na části, které procvičujeme a později tyto části dáme do souvislosti. Reedukace dyskalkulie má podstatný význam nejen pro samotné počítání ve škole, ale i do budoucího života, kde se jedná například o hodnotu peněz, vážení, určování teploty, orientace v čase atd.

Reedukační úkony u dyskalkulie:

- párové přiřazování
- používání pojmů: více- méně- nejméně- nejvíce
- seriace: pokračování v řazení prvků
- doplňování čísel v číselné řadě
- porovnávání čísel
- řazení karet s čísly podle velikosti
- rozklad čísel s pomocí názorného materiálu i z paměti
- zaokrouhlování čísel
- rozklad čísel na jednotky, desítky
- doplňování chybějícího znaménka
- doplňování chybějícího čísla

(ZELINKOVÁ, O., 2009)

1.5.5 Reedukace dyspraxie

Včasná reedukace dyspraxie je jedním z významných faktorů v tomto procesu. Prvotních příznaků si mohou rodiče (a nejen oni) všimnout již v raném věku dítěte a ne až po příchodu na základní školu, jako je tomu u většiny ostatních specifických poruch učení. Významným bodem reedukace je procvičování hrubé a jemné motoriky, prostorové orientace a zrakové a sluchové percepce. (ZELINKOVÁ, O., 2009)

1.5.6 Reedukace dyspinxie

Přestože patří dyspinxie mezi méně časté specifické poruchy učení, i zde je nedílnou součástí začlenění se do běžného života reedukace. Pomáhá cvičení jemné motoriky a senzomotorické koordinace.

1.5.7 Reedukace dysmuzie

Pokud jde o dysmuzii, je poněkud obtížnější rozpoznat, kdy už se jedná o poruchu učení.

Existují určité metody tréninku k rozpoznávání síly, výšky a barvy tónů, rytmické struktury spojené s grafickým záznamem atp. vedoucí k částečnému zlepšení. Napomáhá i cvičení s hudbou a dechová cvičení. (ZELINKOVÁ, O., 2009)

1.6 Odlišnosti v práci s žáky s SPU na 1. a 2. stupni ZŠ

Z dostupných informací vyplývá, že se práce s těmito dětmi na 1. a 2. stupni liší velmi a především proto, že na 1. stupni základní školy učí jedna paní učitelka svou třídu po celý den, má tedy mnohem větší prostor pro individuální práci s integrovaným dítětem, má možnost se mu během dne více věnovat. Na 2. stupni základní školy má každá třída na jiný předmět jiného učitele, který má jasně daný tematický i časový plán na svou vyučovací hodinu, kterou má například s určitou třídou 2x týdně a s tím se váže i to, že je zde mnohem méně času na individuální přístup integrovaných žáků s SPU a je velice náročné nejen v tomto časovém presu, ale i při tak velkém počtu žáků ve třídě, věnovat se těmto dětem individuálně.

Druhou věcí, která s rozdílnou prací a s těmito žáky souvisí, je to, že valná většina pracovních pomůcek, literatury, pracovních sešitů atd. je určena především pro děti mladšího věku, tudíž se při přechodu dětí z 1. na 2. stupeň hůře navazuje učitel, který se má dětem věnovat na 2. stupni.

Na 2. stupni základní školy je práce s dětmi s SPU složitější i z toho důvodu, že se s věkem dítěte mění i psychický vývoj. Při opakovaných neúspěších ztrácejí při výuce motivaci, mohou si připadat mezi kolektivem méněcenní.

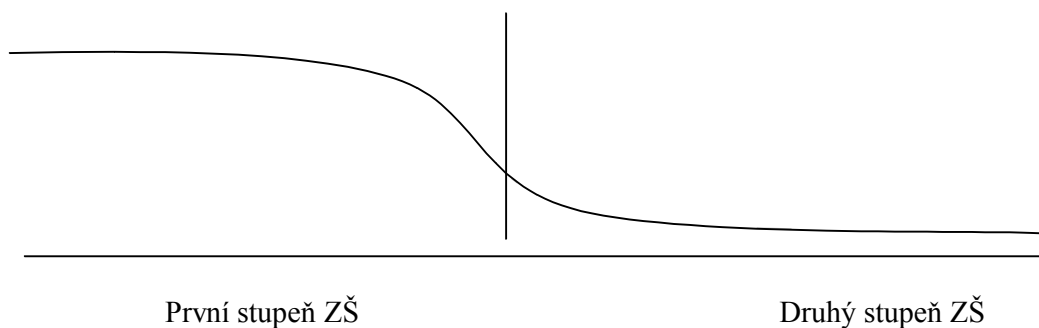
V mladším školním věku byl základ a cíl práce naučit se číst, psát, počítat, na 2. stupni jsou tyto základní úkony odrazovým můstkem k dalším činnostem jako je např. samostatné vypracování výpisků. Příprava i samotná výuka na 2. stupni základní školy je pro dítě mnohem náročnější a škola by mu měla vyjít vstříc v individuálním přístupu.

Pokud se u dítěte na vyšším stupni základní školy nesetkáme s jakýmsi zlepšením po předchozím reedukačním přístupu, který mu byl věnován na 1. stupni, je třeba přejít na metodu kompenzace.

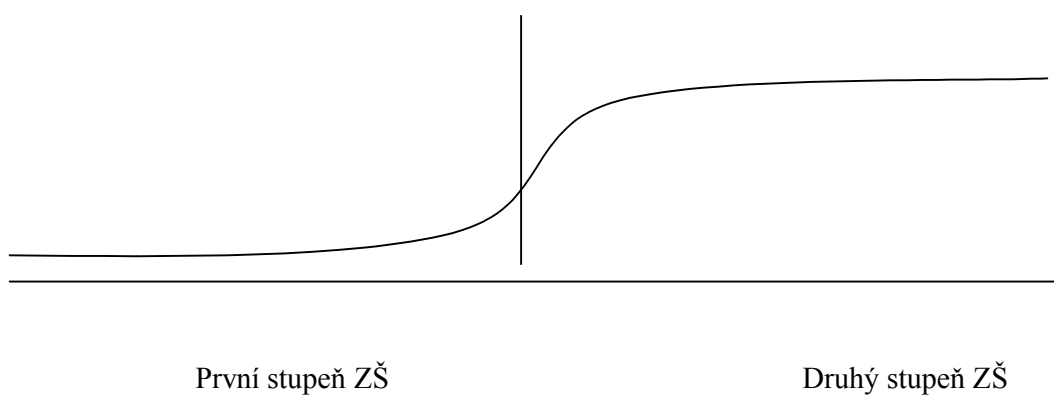
Rozdíl mezi reedukací a kompenzací je ten, že při reedukaci se snažíme zlepšit narušené funkce, při kompenzaci se jedná o zdokonalování jiných funkcí, než jsou právě ty narušené. Tzn., má-li dítě například dysgrafické potíže, kompenzací je to, že využije počítač či jiný prostředek pro psaní. (Zelinková, 2009)

Jakou úlohy hraje na 1. a 2. stupni základní školy reedukace a kompenzace je patrné v obrázku č. 1.

„REEDUKACE

KOMPENZACE

Obr. č. 1- Reedukace, kompenzace

(Zelinková, 2009, str. 178)

Obecně platí, že žákům 2. stupně by se měly zadávat raději kratší úkoly a takové, aby je žák byl schopen zvládnout, měl by mít delší čas na jednotlivé úkony. Měl by být veden k automatizaci činností, které mu napomáhají kompenzovat poruchu, učitel by měl psát a tabuli čitelně, měla by být mezi dítětem a učitelem navázána komunikace pro ověřování si, zda zadaný úkol dítě dostatečně pochopilo. (Zelinková, 2009)

2 Integrace žáků se specifickými poruchami učení

2.1 Individuální vzdělávací program

Individuálně vzdělávací program je pracovní materiál, který je na základě posudku z pedagogicko-psychologické poradny vypracován ve spolupráci s třídním učitelem, vedením školy, pracovníkem provádějícím reedukace, rodiči a samotným žákem. S vyhotoveným individuálním vzdělávacím programem jsou seznámeni všichni učitelé, kteří se na výuce žáka podílejí a jsou obeznámeni s tím, jak by měli v rámci integrace žáka postupovat při výuce. Konkrétně to na základní škole probíhá tak, že po tom, co je dítě na popud rodiče či učitele posláno do pedagogicko-psychologického centra či poradny, přijde do školy a rodičům zpráva z tohoto centra (poradny), kdy je následně ve škole vytvořen individuální vzdělávací plán, kdy jsou podle poznatků z PPC či PPP vyhotoveny na jednotlivé předměty konkrétní postupy, jak bude učitel v rámci své vyučovací hodiny k žákovi přistupovat, jaké reedukační postupy zde budou použity apod.

Díky těmto postupům by měly být žákům umožněny dle jeho SPU například delší časové prostory pro práci v rámci výuky, zkrácené formy jednotlivých úkolů, dále pak je ze strany učitele časoprostorová volnost s tímto žákem, kdy se učitel nemusí řídit učebními osnovami, jako je to u ostatních žáků. Roli zde také hraje možné slovní hodnocení, které je v těchto případech přijatelnější. Nedílnou součástí při těchto aktivitách je samozřejmě spoluúčast žáka. Zda se tomu tak opravdu děje je zřejmě individuální dle přístupu školy a učitelů. (MICHALOVÁ, Z. 2004)

Individuální vzdělávací plán

- Je vypracován ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka a žákem
- Může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku
- Za zpracování odpovídá ředitel školy
- Vychází z
 - školního vzdělávacího programu příslušné školy
 - závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření
 - vyjádření lékaře či lékařů nebo dalších specialistů (např. logopedi)
 - vyjádření zákonného zástupce či žáka

(<http://www.msmt.cz/socialni-programy/vzdelavani-zaku-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami>)

2.2 Integrace

Slovo integrace se užívá v mnoha oborech, nejen ve školství. Právě ale zde se o tento pojem společnost v posledních letech nejvíce zajímá. Slovo integrace je latinského původu a znamená splynutí, sjednocení, začlenění, zapojení. A právě to hraje významnou roli ve školském prostředí, kdy cílem integrace je, aby hendikepovaní žáci či žáci se zvláštními vzdělávacími potřebami byli začleněni do kolektivu běžné třídy základní školy či třídy určené pro integrované žáky samotné.

Dalším pojmem, který se v této souvislosti užívá, je pojem inkluze. S významem slova inkluze nejsou všichni ještě zcela seznámeni a existuje řada výkladů, co toto znamená. Jedním z možných vysvětlení je, že se nerozlišuje, zda je žák hendikepovaný či nikoliv a je běžně zařazen do výukového systému základních škol a až poté, co by tuto výuku nezvládal či by to z různých důvodů nebylo možné, byl by zařazen do speciální školy. (PODROUŽEK, L., 2002, JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H.) Rozdíl mezi těmito dvěma pojmy je znázorněn na obrázku č. 2.

Integrace	Inkluze
Zaměření na potřeby jedince s postižením	Zaměření na potřeby všech vzdělávaných
Expertizy specialistů	Expertizy běžných učitelů
Speciální intervence	Dobrá výuka pro všechny
Prospěch pro integrovaného studenta	Prospěch pro všechny studenty
Dílčí změna prostředí	Celková změna školy
Zaměření na vzdělávaného postiženého jedince	Zaměření na skupinu a školu
Speciální programy pro studenta s postižením	Celková strategie učitele
Hodnocení studenta expertem	Hodnocení učitelem, zaměření na vzdělávací faktory

Obr. č. 2- Vztah pojmů integrace a inkluze

(KOCUROVÁ, M., 2001)

„Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středím, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (16 §, 40§ a 48§) a vyhláška č. 73 / 2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.“

(<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/05/integrace-zaku-se-ZP.pdf>)

Formy speciálního vzdělávání žáků se zdravotním postižením jsou:

- individuální integrace
- skupinová integrace
- vzdělávání ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením
- kombinace výše uvedených forem

Individuální integrací je myšleno vzdělávání žáka v běžné třídě nebo samostatně zřízené škole pro žáky s různými zdravotními postiženími. V běžné zřídě základní školy lze integrovat maximálně 5 žáků se zdravotním postižením.

Skupinová integrace probíhá ve třídě či oddělení běžné školy či školy speciální.

(<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/05/integrace-zaku-se-ZP.pdf>)

(<http://www.msmt.cz/socialni-programy/vzdelavani-zaku-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami>)

Dle výroční zprávy MŠMT z roku 2008 vyplývá, že nejvyšší počet individuálně integrovaných žáků je právě na základních školách.

	Postižené děti, žáci a studenti celkem			Postižené děti, žáci a studenti ve speciálních třídách				Individuálně integrované postižené děti, žáci a studenti		
	počet škol	počet dětí, žáků a studentů	podíl na celkovém počtu dětí, žáků a studentů	počet škol	počet tříd	počet dětí, žáků a studentů	podíl na celkovém počtu postižených dětí, žáků a studentů	počet škol	počet dětí, žáků a studentů	podíl na celkovém počtu postižených dětí, žáků a studentů
mateřské školy	1 022	8 673	2,9 %	354	653	6 980	80,5 %	740	1 693	19,5 %
základní školy	3 352	72 854	8,9 %	647	4 552	38 504	52,9 %	2 919	34 350	47,1 %
střední školy	618	18 698	3,3 %	212	1 548	13 540	72,4 %	438	5 158	27,6 %
konzervatoře	2	64	1,8 %	1	–	62	96,9 %	1	2	3,1 %
vyšší odborné školy	11	25	0,1 %	–	–	–	–	11	25	100,0 %

Tab. č. 1- Počet integrovaných žáků

(http://app.edu.cz/portal/page?_pageid=33,274240&_dad=portal&_schema=PORTAL&cid=174&piref33_274241_33_274240_274240.instance_id=120999)

Na samotnou integraci se můžeme dívat minimálně ze 4 různých úhlů. A to z pozice rodiče, z pozice učitele, z pozice pracovníků pedagogicko-psychologických center a poraden (psychologů, spec. pedagogů atd.) a z pozice integrovaného dítěte. Každý plní v tomto procesu svou danou funkci, která směřuje ke společnému cíli všech angažovaných, kterým je úspěšná integrace žáka. Tito lidé tvoří jakýsi kruh, který začíná i končí u dítěte, o které se jedná. Ve skutečnosti by to mělo fungovat tak, že prvotní impuls k tomu, aby bylo dítě integrováno, dává buď učitel, nebo rodič a celou situaci vyhodnotí v pedagogicko-psychologickém centru či poradně.

Naopak pokyny či doporučení pro reedukaci či kompenzaci dává pedagogicko-psychologická poradna rodičům nebo učitelům. Tato zpětná vazba hraje klíčovou roli pro několik minimálně školních let dítěte.

To jak se daného úkolu, poté co je dítěti diagnostikována specifická porucha učení, zhostí rodiče či učitel záleží jen a jen na nich. Pokud se rodič dítěti dostatečně nevěnuje, nedbá na to, že v rámci poruchy učení by mu měla být dána větší péče na domácí přípravu, tak poté je velice těžké z pozice učitele pracovat s dítětem tak, aby se docílilo jakýchsi reedukačních či kompenzačních výsledků. Pokud je z pedagogicko-psychologické poradny doporučeno, aby byla dítěti poskytnuta jedna individuální hodina nápravy specifických

poruch učení (dále pak individuální přístup při běžných výukových hodinách), nemá to až takový efekt, pokud reedukace nefunguje i v domácím prostředí.

Naopak je-li spolupráce rodičů, školy a v neposlední řadě dítěte bezproblémová, může mít reedukace velmi dobré výsledky.

Je jasné, že i opačná situace se stává, kdy rodina funguje velmi dobře, dítěti se usilovně věnuje a dbá na to, aby mu byla poskytnuta dostatečná péče nejen doma, ale i ve škole, avšak škola z jejího pohledu např. neshledává problém tak závažným, či se i přes doporučení z PPP/ PPC nepříliš řídí těmito pokyny. V mnoha případech je slovo škola příliš široký pojem, spíše se jedná o individuální učitele.

Z různých zdrojů pramení různé názory na to, jak by měla integrace probíhat a jak ve skutečnosti probíhá. Škola i pedagogicko-psychologická poradna, která provádí vyšetření dítěte a následně navrhuje a doporučuje postupy pro učitele, kteří tohoto žáka učí, mají zcela stejný cíl a to, aby integrace probíhal ku prospěchu dítěte. Ne zcela výjimečně se stává, že ta či ona strana může mít odlišný názor na danou věc. Pracovník pedagogicko-psychologické poradny posuzuje tuto věc z odborného hlediska, kdy po individuálním přístupu a vyšetření je jasně stanoveno, co by bylo pro dítě nejlepší, učitel spíše z toho praktického, kdy ví, jak probíhá běžná výuka.

Vezme-li se v potaz to, že je ve třídě 25 dětí, z toho například 2 děti integrované s SPU, jistě není snadné věnovat se žákům s SPU i žákům bez SPU stejnou měrou tak, aby nikdo z dětí neustrádal a zároveň jim byla poskytnuta ideální péče, přesto je právě začlenění se dětí s SPU do běžné výuky cílem integrace.

Konkrétní průběh integrace se odvíjí od vytvořeného individuálního vzdělávacího plánu, kde jsou sepsány jednotlivé kroky při tomto procesu.

Účelem integrace je, aby se dítě začlenilo mezi své spolužáky a aby ono samo, i jeho spolužáci nepocíťovali větší rozdíly mezi sebou, aby se mu dostalo tolik péče, aby se začlenil mezi své spolužáky a necítil se méněcenný.

Většina dětí ze svého pohledu nevidí ve své integraci přílišnou překážku, jsou s tím, že nepatří mezi premianty třídy smíření a prioritou u nich není dostávat samé jedničky, ale to, že jsou v kolektivu svých kamarádů, které například ze svého bydliště znají od útlého dětství. Správným přístupem učitele nemusí děti s SPU ani jejich spolužáci zaznamenat markantní rozdíl právě v tom, že se k nim učitel chová jinak, že by si například mohli říci, že jim kantor „nadržuje“. Z mých dosavadních zkušeností vyplývá, že děti s poruchami učení se po integraci z větší části necítí méněcenní, nezaznamenávají rozdílný přístup učitelů, kteří by svým chováním znesnadňovali těmto dětem pobyt ve škole a celkově hodnotí svou integraci jako velmi přínosnou pro ně i pro spolužáky, kteří se mohou naučit jakémusi sociálnímu

cítění. Samozřejmě je to poměrně individuální, záleží na přístupu dané školy, učitelů i spolužáků integrovaných dětí. Myslím, že každé dítě, které je integrováno, je rádo, že se tomu tak stalo a není zařazeno do speciální třídy či školy, protože z pozice dětí v období dospívání se tento typ škol hodnotí jako něco podřadného nebo také posměšného. Dále si myslím, že u žáka, který by byl zařazen do tohoto typu školy, by minimálně klesla motivace, co se týče snahy o dosažení stejných či podobných výsledků, jako mají jeho spolužáci bez SPU na běžných základních školách.

Ne zřídka se stává, že učitel, který se také podílel na tvorbě IVP a který si je vědom, že má ve třídě integrovaného žáka s SPU, nerespektuje individuální přístup k tomuto žákovi. Děje se tak z prostého důvodu a to proto, že je to časově náročnější, než příprava pro celou třídu najednou. Například si řekne, že náplň hodiny není tak obtížná, tudíž ji i tento žák zvládne, či si ani neuvědomí, že ve třídě tento žák s individuálními potřebami je. Děje se tomu tak převážně u předmětů, které nepatří mezi ty hlavní. Učiteli výchovy ke zdraví, občanství, dějepisu, zeměpisu či přírodopisu si mnohdy neuvědomí, že výpisky které napsal na tabuli, a které si žáci mají zapsat do sešitu, mohou být pro žáka s SPU velkou překážkou.

Ve všech předmětech by měl být specifických přístup k těmto žákům automatický, především v českém jazyce, matematice a cizích jazycích. Jinak se na tuto problematiku asi dívají učitelé prvního a druhého stupně, kteří mají rozlišné časové prostory pro samotnou práci s dětmi s SPU.

Všeobecně platí, že integrace by měla být výhodná z těchto hledisek:

1. Individuální přístup
2. Kvalitnější vzdělávání v běžném prostředí
3. Spolupráce s rodiči
4. Stejně příležitosti jako vrstevníci bez postižení
5. Společně strávený čas se svými vrstevníky (kamarády)

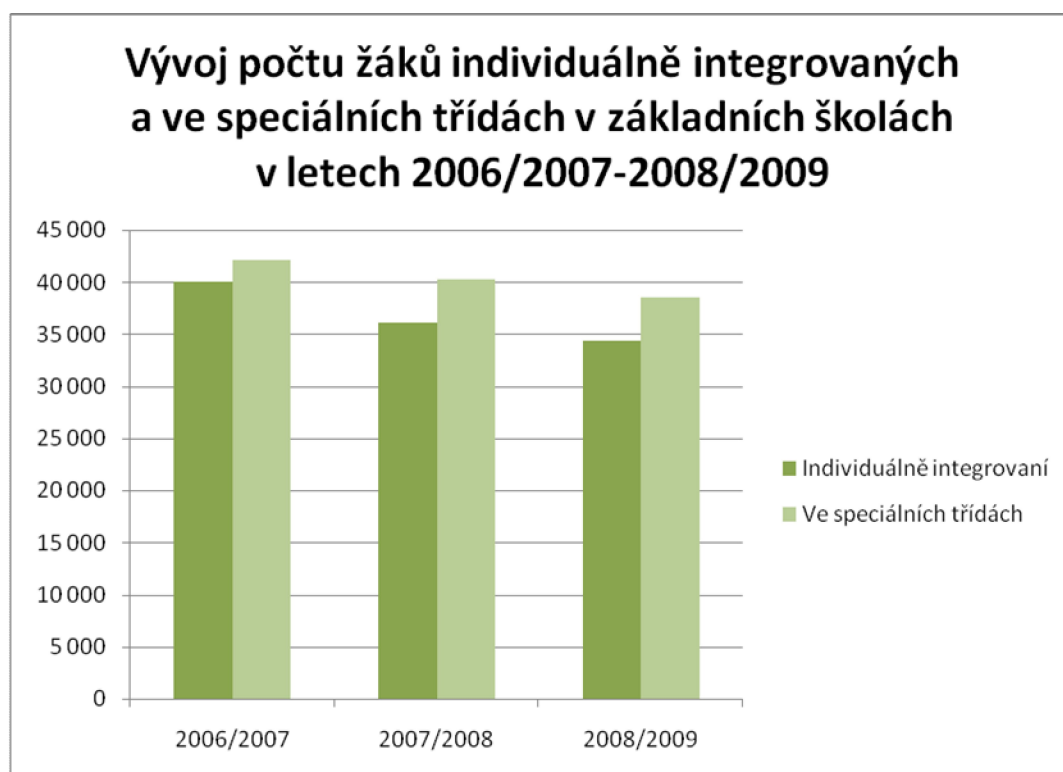
(<http://www.pppnj.cz/Stranky/integrace.aspx>)

V České republice je několik přístupů a možností, jak a kde s dětmi s SPU pracovat:

- „Individuální přístup v rámci běžné třídy základní školy.
- Reeducace vyškoleným učitelem v kroužku nebo v doplňovací hodině.
- Reeducace prováděná speciálním pedagogem, který dochází na školu.
- Ambulantní péče prováděná v pedagogicko-psychologické poradně.
- Specializovaná třída pro děti s poruchami učení.“

(www.volny.cz/dyskalkulie/SPECPOR.htm)

Dle výroční zprávy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy z roku 2008 vyplývá, že všeobecně integrovaných žáků stále ubývá a z celkového počtu integrovaných žáků převládá počet dětí, které jsou integrovány ve speciálních třídách.

Tab. č. 3- Počet integrovaných žáků ve speciálních a zákl. školách

(http://app.edu.cz/portal/page?_pageid=33,274240&_dad=portal&_schema=PORTAL&cid=174&_piref33_274241_33_274240_274240.instance_id=120999)

3 Výzkumná část

Výzkumná část mé bakalářské práce je zaměřena na přístup, názor a pohled učitelů základní školy na proces integrace dětí se specifickými poruchami učení do základních škol, protože právě pedagogové hrají klíčovou roli v průběhu této činnosti, už jen tím, že se podílí na vytváření vhodných podmínek pro integrované dítě, na tvorbě individuálního vzdělávacího plánu a také tím, že svým přístupem mohou ovlivnit žákův rozvoj v tomto směru. Snad na každé základní škole je minimálně jedno integrované dítě, tudíž toto téma je velmi aktuální a týká se valné většiny pedagogů. Mou snahou bylo zjistit, zda je z pohledu pedagogů samotná integrace žáků s SPU pro tyto děti výhodná či nikoliv.

3.1 Výzkumné otázky

- Je integrace dětí s SPU do běžných ZŠ z pohledu vyučujících těchto ZŠ pro tyto děti výhodná?
- Shodují se vyučující na běžných ZŠ v oblasti problematiky integrace žáků s SPU do těchto ZŠ?

3.2 Metody výzkumné práce

Výzkumnou metodou pro toto šetření jsem zvolila dotazník, který jsem sama vytvořila pro účely výzkumu a který jsem osobně předala pedagogům 1. i 2. stupně základní školy, bez ohledu na to, jaký předmět vyučují. Během tohoto setkání jsem jim ihned vysvětlila případné nesrovnalosti.

Mého výzkumu se zúčastnilo 95 pedagogů (24 mužů a 71 žen) z 6 základních škol. Z původně 105 oslovených pedagogů mi byl vrácen dotazník od 95 z nich. Z jakého důvodu 10 oslovených pedagogů dotazník nevyplnilo, mi není známo. Návratnost dotazníků je tedy 90,5 %.

Otázek v dotazníku je celkem 14, z čehož je 9 uzavřených, 1 otevřená a 3 polootevřené.

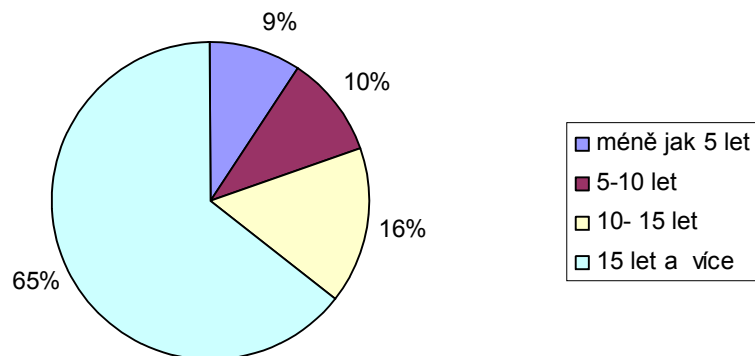
Celkový počet respondentů	
ženy	74,7 %
muži	25,3 %

Tab. č. 4 Počet dotazovaných respondentů

3.3 Vyhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Otázka č. 1 Počet odučených let na základní škole:

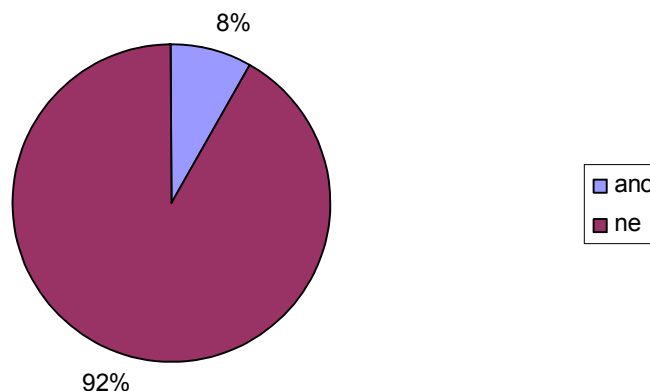
Tato otázka měla za úkol zmonitorovat, jak dlouhá je praxe dotázaných pedagogů. Z této otázky je možné odvodit, jak velké jsou praktické zkušenosti učitelů na ZŠ v rámci výuky nejen dětí s SPU.

Graf č. 1- Počet odučených let pedagogů

Otázka č. 2 Vystudoval/a jste obor speciální pedagogika?

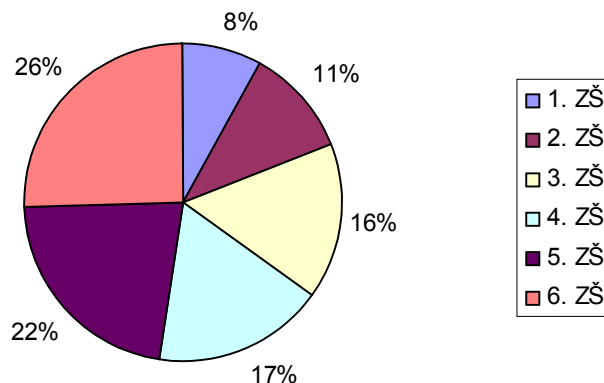
Otázka směřovala ke zjištění, kolik pedagogů, kteří vyučují na základních školách, vystudovalo obor speciální pedagogiky, který má se SPU úzkou souvislost. Ze zjištěných výsledků vyplývá, že téměř většina učitelů na ZŠ má vystudovaný jiný obor, než je speciální pedagogika.

Graf č. 2- Vystudovaný obor speciální pedagogika

Otázka č. 3 Počet žáků na základní škole respondenta:

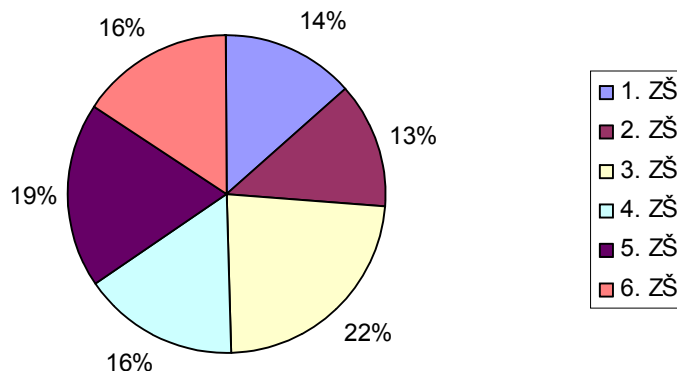
V následujícím grafu je patrný počet žáků na základních školách dotazovaných respondentů, jednalo se tedy o školy s různým počtem žáků, od malých škol, kde bylo žáků 150 až po školy velké, kde bylo 480 žáků. Z těchto počtů lze následně zjistit, jaký je zde početní poměr mezi dětmi s SPU a dětmi bez těchto poruch.

Graf č. 3- Počet žáků na základní škole respondenta

Otázka č. 4 Počet integrovaných žáků s SPU na základní škole respondenta:

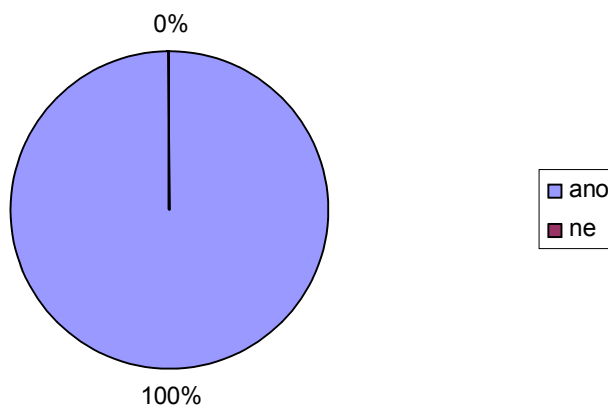
Je jasně průkazné, že integrace dětí s SPU je aktuálním tématem, jelikož ze zjištěných odpovědí respondentů lze konstatovat, že v každé z dotazovaných škol, při počtu mezi 150- 480 žáky je minimálně 12- 22 žáků integrovaných s SPU.

Graf č. 4- Počet integrovaných žáků v základních školách respondentů

Otázka č. 5 Měl/a jste někdy zkušenost s výukou žáka s SPU?

Již podle předchozího grafu je jasné, že integrace dětí s SPU se týká valné většiny pedagogických pracovníků, což dokazuje i tento graf, kde všichni dotazovaní respondenti odpověděli, že měli zkušenost s výukou žáka s SPU, což je vcelku pozitivní fakt, který dokazuje, že integrace je proces zcela běžný a jistě prospěšný, když se tomu tak děje.

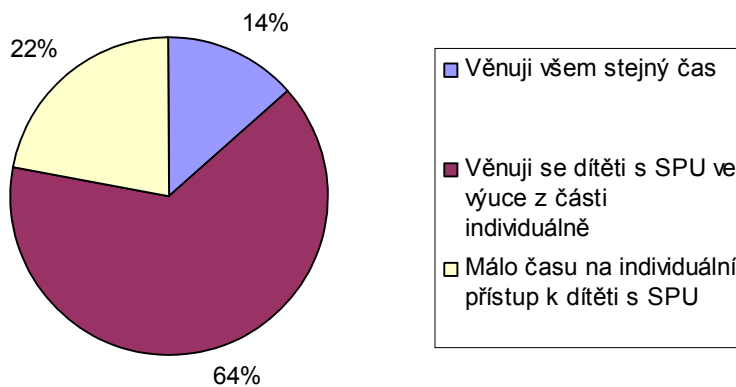

Graf č. 5- Zkušenost respondentů s výukou žáků s SPU

Z doposud zjištěných informací vyplývá, že 65 % respondentů má dlouhodobou zkušenost s výukou na základní škole, při čemž pouze 8 % z nich má vystudovaný obor speciální pedagogika. Tento výsledek je pochopitelný, jelikož položená otázka, zda má respondent vystudovaný obor speciální pedagogika nebyla konkrétní a přesná, tudíž si pod tímto pojmem mohl každý představit odlišnou informaci. Z 6 základních škol, na kterých byli respondenti osloveni, byl zjišťován počet integrovaných žáků s SPU, kdy na 1. ZŠ je 150 žáků, z čehož je 14 % integrovaných, na 2. ZŠ je 210 žáků, z čeho je 13 % integrovaných, na 3. ZŠ je 298 žáků, z čehož je 22 % integrovaných, na 4. ZŠ je 322 žáků, z čehož je 16 % integrovaných, na 5. ZŠ je 415 žáků, z čehož je 19 % integrovaných a na 6. ZŠ je počet žáků 480, z čehož je 16 % integrovaných. Z toho plyne, že na každé škole je obecně 14-22 % integrovaných žáků s SPU. Každá z těchto základních škol má tedy zkušenost s výukou žáků s SPU, nehraje zde roli, zda se jedná o školu s malým či velkým počtem žáků, proto je logické, že každý z respondentů má zkušenost s výukou žáka s SPU.

Otázka č. 6 Pokud je ve vaší třídě integrovaný žák s SPU, věnujete mu stejný čas jako všem dětem ve třídě, v rámci běžné vyučovací hodiny se mu věnujete z části individuálně, v rámci běžné vyučovací hodiny se není možné z časových důvodů věnovat tomuto žákovi individuálně, jiný názor:

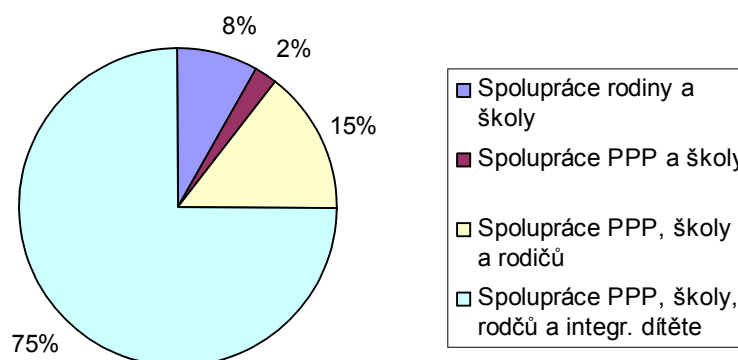
Tato otázka směřovala ke zjištění, do jaké míry učitelé respektují individuální vzdělávací program a jakým způsobem se dítěti s SPU během výuky věnují.

Graf č. 6- Prostor pro práci s dětmi s SPU ve výuce

Otázka č. 7 Během integrace dětí do běžných základních škol hraje důležitou roli: spolupráce rodiny a školy, spolupráce PPP a školy, spolupráce PPP, školy a rodičů, školy a rodičů, spolupráce PPP, školy, rodičů a dítěte:

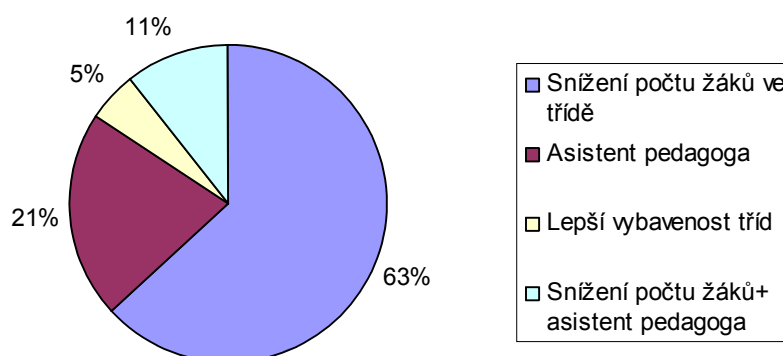
Z tohoto grafu lze odvodit, že nejen spolupráce institucí (PPP, škola), které z větší části o integraci rozhodují, je důležitá pro integraci dítěte, ale také názor a spolupráce rodičů a samotného dítěte s SPU zde hraje důležitou roli.

Graf č. 7- Důležitá role v rámci integrace

Otázka č. 8 Podle Vašeho názoru by v rámci výuky dětí s SPU na běžných ZŠ byla přínosem tato opatření:

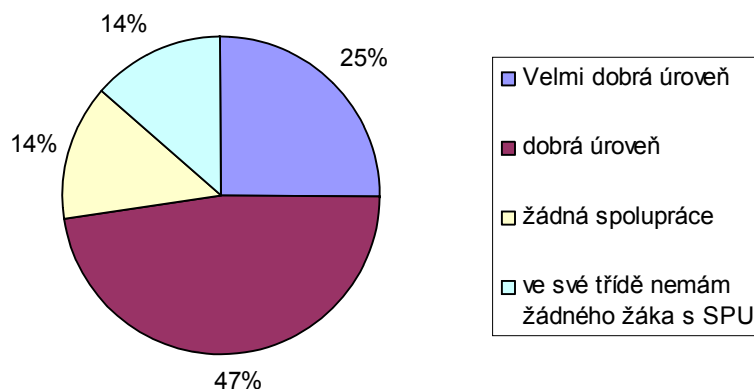
Z odpovědí respondentů je patrné, že většině dotázaných pedagogů vadí v rámci integrace velký počet dětí ve třídě, kdy je o to obtížnější věnovat se integrovanému dítěti individuálně. Jedním z řešení tohoto problému je snížení počtu žáků ve třídě, další alternativou by byl asistent pedagoga k tomuto žákovi.

Graf č. 8- Přínos pro výuku žáků s SPU v běžných ZŠ

Otázka č. 9 Pokud máte ve své třídě integrovaného žáka s SPU, na jaké úrovni je spolupráce s rodiči?

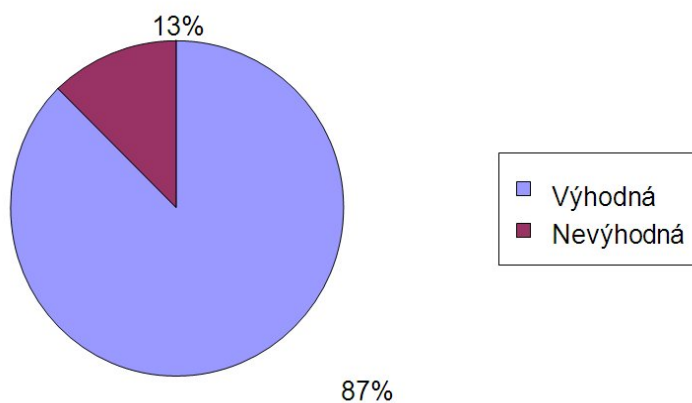
Pokud není dobrá spolupráce s rodiči integrovaného dítěte, jde-li především o dítě, které často zanedbává přípravu na vyučování, je práce s tímto žákem mnohem složitější. Z tohoto grafu vyplývá, že spolupráce školy a rodičů dětí s SPU je na poměrně dobré úrovni, což je samozřejmě ku prospěchu dítěte.

Graf č. 9- Úroveň spolupráce s rodiči

Otázka č. 10 Myslíte si, že z všeobecného hlediska je integrace žáků s SPU do běžných ZŠ pro tyto žáky výhodná či nevýhodná:

Jelikož se s integrací dětí do běžných ZŠ v posledních letech setkáváme čím dál častěji, je jistě pozitivní fakt, že téměř všichni respondenti mají k tomuto procesu vřelý vztah a až na některé případy, kdy podle daných odpovědí není integrace pro děti s SPU výhodná, např. když není možné dítě integrovat nebo se již v probíhající integraci setkáváme s překážkami, je tato forma vzdělávání přínosná.

Graf č. 10- Výhodná/nevýhodná integrace

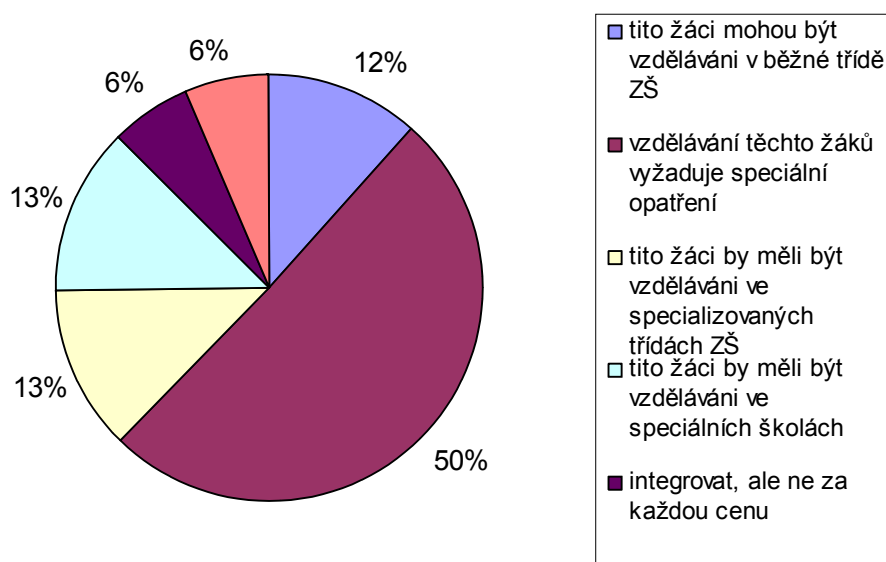
Z dalšího šetření je patrné, že 87 % respondentů považuje integraci dětí s SPU do běžných ZŠ jakou výhodnou, 13 % jako nevýhodnou, s čímž souvisí i to, jaké jsou podmínky pro tento proces a jak k tomu pedagogové přistupují. Je-li ve třídě respondentů žák s SPU věnuje se mu 64 % učitel v rámci běžné vyučovací hodiny z části individuálně, 22% dotazovaných se těmito žáky zřejmě individuálně nevěnuje vůbec při výuce z časových důvodů a 14 % respondentů věnuje všem žákům stejný čas. Možnosti odpovědi u této otázky nejsou natolik přesné, že není možné zjistit, jaký je konkrétní přístup vyučujících k těmto žákům ve skutečnosti. Největším přínosem pro výuku žáka by podle 63 % dotazovaných byl snížený počet žáků ve třídě, z 21 % by byl vhodný asistent pedagoga, z 5 % lepší vybavenost tříd a z 11 % snížení počtu žáků ve třídě a asistent pedagoga zároveň, poslední z možných odpovědí by se mohla na první pohled zdát jako nejideálnější, přesto respondenti vidí za nejvýhodnější a dostačující snížení počtu žáků ve třídě. 47 % respondentů pokládá spolupráci rodičů za dobrou, přičemž význam nebo konkrétní představu, co si pod tímto slovem každý vybaví, je subjektivní, tudíž nám tato odpověď neříká nic konkrétního.

Dále je dle respondentů ze 75 % nejdůležitější v tomto procesu spolupráce PPP, školy, rodičů a dítěte, což se z daných možností nabízelo, jako nejideálnější odpověď.

Otázka č. 11 Jaký je Váš názor na samotný proces integrace dětí s SPU do běžných zákl. škol?

Respondenti volili mezi možnostmi- tito žáci mohou být vzděláváni v běžné třídě ZŠ, vzdělávání žáků v běžných třídách ZŠ vyžaduje speciální opatření, tito žáci by měli být vzděláváni ve specializovaných třídách ZŠ, tito žáci by měli být vzděláváni ve speciálních školách, jiný názor.

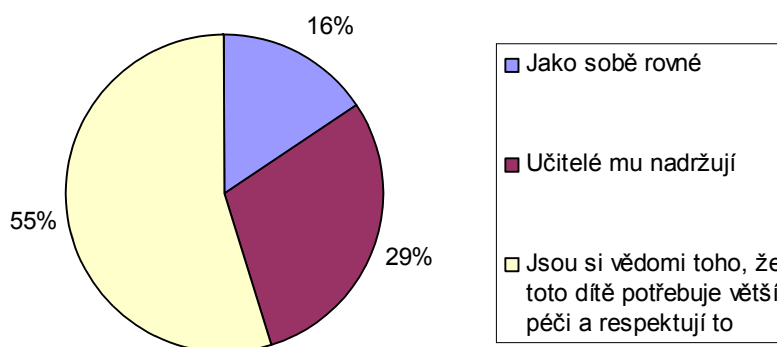
Je zajímavé hodnotit to, jaký mají názor na integraci učitelé, kteří jsou s těmito dětmi v dennodenním styku. Více jak polovina respondentů je toho názoru, že děti s SPU by integrování být mohli a měli, ale že to s sebou nese různá speciální opatření, díky kterým by integrace fungovala.

Graf č. 11- Názor na integraci dětí s SPU do běžných ZŠ

Otázka č. 12 Myslíte si, že spolužáci integrovaného dítěte vnímají toto dítě:

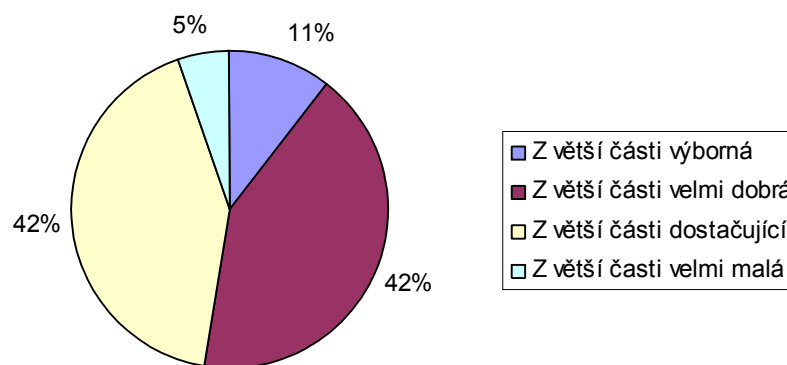
Jelikož je dítě s SPU začleňováno mezi spolužáky bez SPU je důležité uvědomit si, jak asi tyto děti svého integrovaného spolužáka vnímají. Je pozitivním zjištěním, že nadpoloviční většina učitelů si myslí, a mají s tím zřejmě své zkušenosti, že spolužáci jsou si vědomi větších potřeb žáka s SPU a respektují to.

Graf č. 12 – Názor pedagogů na vztah spolužáků a žáka s SPU

Otázka č. 13 Jaká je podle Vás informovanost učitelů na 2. stupni základních škol o procesu integrace?

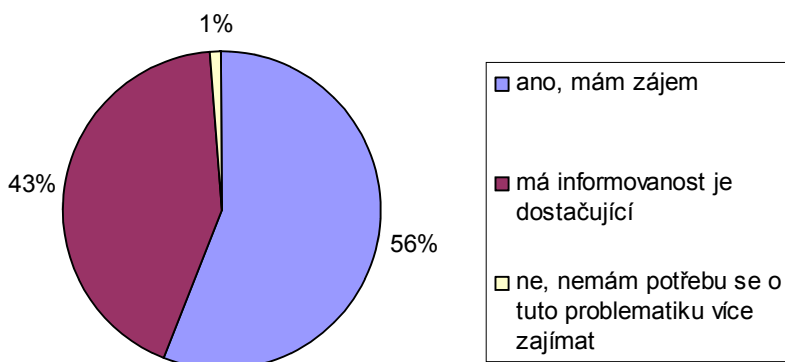
Prvotní příznaky specifické poruchy učení se většinou projeví již na prvním stupni základní školy, proto tato otázka směřovala k zjištění informovanosti učitelů na druhém stupni ZŠ, kam dítě přechází do 6. třídy a získává zde nové učitele, kteří nebyli u toho, když se u dítěte objevily první příznaky SPU a tudíž se i oni musí seznámit s problémy daného dítěte a jeho integrací. Z grafu je patrné, že učitelé jsou dle svého názoru všeobecně z větší části velmi dobře či na dostačující úrovni informováni o této problematice.

Graf č. 13- Informovanost učitelů na 2. st. ZŠ o procesu integrace

Otázka č. 14 Mám zájem o větší informovanost ohledně integrace žáků s SPU do běžných ZŠ:

Dle tohoto grafu je zřejmé, že přesto, že pedagogové již mají určité informace ohledně dané problematiky, je zde však touha či potřeba se o danou věc stále zajímat, zjišťovat a získávat nové a nové informace, vedoucí k úspěšné integraci.

Graf č. 14- Zájem o větší informovanost ohledně integrace dětí s SPU

Stejně procento respondentů (42 %) si myslí, že informovanost učitelů na 2. stupni ZŠ je z větší části výborná a z větší části velmi dobrá. Tento názor je velmi subjektivní, jelikož i ten, kdo si o sobě myslí, že je výborně informován, výborně informován být nemusí. 50 % dotazovaných se shodlo na tom, že vzdělávání žáků s SPU vyžaduje speciální opatření, avšak z této odpovědi již nevíme, zda učitelé vědí, jaká ta speciální opatření to jsou. Zajímavé je zjištění, jak vnímají respondenti postoj spolužáků integrovaného dítěte. 55 % si myslí, že jsou si vědomi toho, že žák potřebuje větší péči a respektují to. Pokud tomu tak opravdu bylo, byl by to jistě pozitivní fakt. Stejně tak ocenitelná snaha 56 % respondentů, kteří by rádi získali nové informace o této problematice.

4 Kazuistická studie žáků s SPU

Pro srovnání toho, kdy integrace dítěte s SPU do běžné základní školy funguje a kdy nikoliv jsou zde přiloženy dvě kazuistické studie žáků ze stejné ZŠ. Je zde patrné, jak individuální je tento proces a okolnosti s tím spojené.

4.1 Kazuistická studie č. 1

Jméno: David
Narozen: r. 1997
Třída: 7.

Diagnóza

- Dysgrafie
 - Lehčí forma dyslexie
 - Lehčí forma dysortografie
 - Grafická dyskalkulie
 - ADHD
- poruchy nediodnostikovány najednou, nejprve ADHD, dysgrafie ve 2. třídě, poté zbylé tři ve 3. třídě

Rodinná anamnéza:

matka: narozena r. 1971, kuřačka, pochází z úplné rodiny, základní školu vystudovala jako průměrné dítě, poté přešla na střední odborné učiliště- obor kuchařka- servírka, po vystudování středního odborného učiliště začala pracovat jako servírka v místní restauraci, ve svých 20 letech poznala svého budoucího manžela a několik měsíců poté se vzali a následně se jim narodil první syn, když byly prvnímu synovi 3 roky vrátila se opět do zaměstnání, kde byla do té doby, než se jí narodil druhý syn David, což bylo necelých 6 let po narození prvního syna, v současné době opět pracuje jako servírka, v zaměstnání tráví většinu času, domů se vrací ve večerních hodinách, svým dětem, především Davidovi se věnuje občasně, dle jejích slov si s jeho výchovou neví rady

otec: narozen 1970, kuřák, pochází z neúplné rodiny, základní školu vystudoval jako průměrné dítě, dále absolvoval střední průmyslovou školu s maturitou, poté začal pracovat v místní firmě jako dělník, ve svých 21 letech se seznámil se svou budoucí manželkou, následně po tom, co zjistil, že spolu čekají svého prvního syna, změnil zaměstnání, aby uživil

rodinu, s výchovou svých dvou synů manželce pomáhal, v domácnosti má hlavní slovo, nyní pracuje jako administrativní pracovník v jedné firmě, domů ze zaměstnání se vrací v pozdních odpoledních hodinách

sourozenci: bratr, narozen 1991, chtěné dítě, základní školu vystudoval bez problémů, dále absolvoval střední odbornou školu, kde v loňském roce úspěšně vykonal státní maturitu, při přijímacích zkouškách na vysokou školu nebyl úspěšný, v letošním roce se chystá opět přijímací zkoušky konat, žádné specifické poruchy učení u něj nebyly a nejsou patrné, s bratrem má dobrý vztah

rodiče: vztah rodičů funguje bez větších problémů, materiální zázemí mají na dobré úrovni, svým dětem se snaží v rámci časových možností věnovat

Osobní anamnéza:

průběh těhotenství: chtěné těhotenství, průběh bez větších komplikací, rodiče již v té době ve svazku manželském, žili ve společné domácnosti

porod: porod v 40. týdnu, bez větších obtíží, dítě s běžnou porodní váhou, bez funkčních nálezů, novorozenecká žloutenka, dítě kojeno v porodnici, dále i doma, propuštění po týdnu

šestinedělí: bez sebemenších komplikací

zdravotní stav dítěte: v dětském věku prodělány neštovice, angína, zánět ucha, chřipka, ve věku 3-4 let časté bolesti břicha, možno přisuzovat psychosomatickému původu, v posledních letech nemocnost minimální

MŠ: absolvoval od svých 3 let až do období před nástupem do 1. třídy, vztah s ostatními dětmi bezproblémový, v období 6 let se začaly projevovat problémy s jednoduchými úkoly

ZŠ: nyní v 7. třídě, v loňském roce nesplnil závěrečnou opakovací zkoušku z anglického jazyka a fyziky a proto opakuje 7. ročník, je nesoustředěný, neustále vyrušuje, jeho příprava na hodinu je minimální, při hodině se v rámci výuky neangažuje

mimoškolní činnost: od letošního roku začal chodit na výuku kytary

kamarádi: ve škole se snaží celou třídu zaujmout, pobavit, působí jako třídní „kašpárek“, ve třídě se kamarádí s kluky, kteří mají také kázeňské problémy, mimo školu nemá moc přátel

zájmy: počítač, kolo, kytara

charakter, vlastnosti: sportovní typ, bez přítomnosti lidí, před kterými by se předváděl je tichý, klidný, často je zapomětlivý, vymýšlí si, šikovný na manuální činnosti

Školní anamnéza:

David je žákem 7. třídy, kterou v letošním roce opakuje, z důvodu špatného prospěchu. Jeho prospěch je stále na velmi špatné úrovni.

Čtení

Podprůměrné, nesprávné dodržování délek samohlásek a nesprávné měkčení. Problémy s rozlišením podobných písmen- p, b, s, z, vynechávání písmen ve slovech.

Písemný projev

Nestejnsměrný sklon písma, pomalé psychomotorické tempo, nedodržování diakritiky, záměny tvarově podobných písmen v písemné podobě- m, n, z, s, gramatická pravidla schopen použít ústně jen z části.

Konkrétní příklad individuálního přístupu v jednotlivých vyučovaných předmětech pro Davida vytvořený jeho vyučujícími

Bez uvedení mého záměru jsem se byla na všech vyučovacích předmětech (vždy po dvou vyuč. hodinách) podívat, abych zjistila, zda učitelé dodržují stanovené zásady pro individuální přístup k Davidovi.

Český jazyk

- kontrola pochopení zadání
- delší čas na kontrolu vypracovaného úkolu
- zkrácená forma diktátu
- užívání předtištěných cvičení
- zohlednit pomalejší tempo

Učitelka ČJ má Davida posazeného v první lavici, (čemuž se dělo až v průběhu školního roku po domluvě s třídní učitelkou, protože předtím seděl David v zadní části třídy, což bylo nevyhovující) kde je i přes ADHD velmi klidný, pracovitý. Kromě kontroly pochopení zadání splňuje vyučující všechny zvolené přístupy.

Matematika

- zohlednit individuální tempo
- informovat o termínu a obsahu písemné práce
- kontrola pochopení zadání

Stejně tak při matematice sedí David v první lavici, hned u katedry vyučující, což má na něj pozitivní vliv. Během dvou vyuč.hodin, kterých jsem se zúčastnila se učitelka Davidovi věnovala částečně individuálně, např. při samostatné práci, při kontrole pochopení zadání.

Zeměpis, přírodopis

- zohlednit pomalejší tempo
- informovat o termínu a obsahu písemné práce
- možnost využít PC při tvorbě DÚ nebo referátů

Při vyučovací hodině přírodopisu není dodržen zasedací pořádek, kdy má David sedět v první lavici, sedí až v poslední lavici, kde se nesoustředí na práci a je ovlivněn dvěma chlapci, se kterými komunikuje a vyrušuje. Co se týče přístupu učitele a učitelky, tak při PŘ jsem nezaznamenala individuální přístup, avšak u zeměpisu byla vyučující velmi připravena, David měl na lavici vytištěné poznámky, které si děti opisovali z tabule.

Fyzika

- zohlednit pomalejší tempo
- delší čas na vypracování úkolu
- tolerovat výkyvy pozornosti
- kontrola pochopení zadání

Při fyzice měla vyučující k Davidovi vřelý přístup, při písemné práci měl David delší čas na vypracování úkolu, učitelka si před zahájením testu zkontrolovala, zda David textu porozuměl.

Všeobecně tedy mohu říct, že je potěšující vidět přístup učitelů, kteří se snaží být Davidovi nápomocni při práci ve výuce.

Anglický jazyk

- tolerance pravopisných chyb (důraz na správnou četbu slovíček)
- upřednostněné ústní zkoušení
- zohlednit pomalejší tempo
- kontrola pochopení zadání

Závěr kazuistické studie

Vzhledem k přístupu Davida, který nepravidelně dochází na hodinu nápravy SPU, kdy jsou jeho školní povinnosti neustále zanedbávány (nejen ze strany Davida, ale i jeho rodičů), bude jeho reedukace velmi složitá. Snaží se na sebe neustále upozorňovat a vzhledem k ADHD je vyrušování ve třídě velmi časté, což poměrně narušuje výuku. Rodiče se na Davidově přípravě do školy podílejí sporadicky, nejsou příliš důslední a komunikace školy s nimi je složitá. I přes to, že opakuje 7. ročník, se jeho studijní výsledky nezlepšily.

Podle zavedeného školského systému nemůže již na druhém stupni žádný ročník, i přes neprospěch, opakovat, tudíž bude dále postupovat i s nedostatečným prospěchem.

4.2 Kazuistická studie č. 2

Jméno: Lukáš

Narozen: 1999

Třída: 6.

Diagnóza: Dyslexie

- porucha diagnostikována na konci 2. třídy ZŠ

Rodinná anamnéza:

matka: narozena r. 1977, nekuřačka, pochází z úplné rodiny, základní školu vystudovala s vyznamenáním, poté studovala na gymnáziu, po maturitě nastoupila do zaměstnání, nejprve jako administrativní pracovnice v prodejně s nábytkem, poté začala pracovat jako asistentka v jedné obchodní společnosti, ve 20 letech se seznámila se svým budoucím manželem, který pracoval ve stejné firmě, po dvou letech se jim narodil syn Lukáš.

otec: narozen r. 1975, nekuřák, pochází z úplné rodiny, základní školu vystudoval s dobrým prospěchem, poté následovala obchodní škola s maturitou, nyní pracuje ve stejné firmě jako jeho manželka, kde začínal hned po maturitě, je velmi sportovně nadaný, sportu se věnuje aktivně a vede k němu i Lukáše.

sourozenci: Lukáš žádné sourozence nemá

rodiče: Vztah rodičů je bezproblémový, bydlí v rodinném domě, často celá rodina sportuje, Lukášovi se oba velmi věnují

Osobní anamnéza:

průběh těhotenství: neplánované těhotenství, průběh bez komplikací, v průběhu těhotenství se rodiče vzali

porod: porod ve 39. týdnu, během porodu komplikace, dítě s běžnou porodní váhou, dítě kojeno v porodnici, propuštění po 5 dnech

šestinedělí: bez sebemenších komplikací

zdravotní stav dítěte: v dětském věku prodělány neštovice, chřipka, průšnice

MŠ: absolvoval od svých 4 let až do období před nástupem do 1. třídy, vztah s ostatními dětmi bezproblémový

ZŠ: problémy se čtením se začaly projevovat během druhého pololetí první třídy, po návštěvě PPP diagnostikována dyslexie, nyní v 6. třídě, velmi snaživý, chytrý žák

mimoškolní činnost: sportovně založený, jízda na kole, lyžování

kamarádi: ve škole i mimo ni v kolektivu oblíbený, přátelský

zájmy: kolo, počítač, filmy

charakter, vlastnosti: sportovní typ, společenský, vstřícný, ctižádostivý, občas tvrdohlavý

Školní anamnéza:

Lukáš je žákem 6. třídy, jeho známky jsou průměrné- lepší průměr

Čtení:

Vzhledem k dyslexii přetrvávají potíže s porozuměním textu, s rozlišením krátkých a dlouhých samohlásek, častá záměna hlásek či jejich vynechávání

Písemný projev:

Pomalejší tempo, jinak zde není zásadní problém

Po rozhovoru s vyučujícími, kteří Lukáše učí, jsem zjistila, že všichni oceňují Lukášovu snahu, dávají mu delší prostor po samostatnou práci, kontrolují, zda pochopil zadaný úkol a pokud Lukáš sám nechce, nevyvolávají ho ke čtení nahlas před celou třídou.

Závěr kazuistické studie

Vzhledem k tomu, že se žák aktivně účastní hodin Nápravy SPU, je vždy připraven na výuku, při hodinách je snaživý, spolupráce rodičů je na výborné úrovni, tak si myslím, že postupem času by mohl udělat velký pokrok v reedukaci dyslexie, který už ovšem udělal na 1.stupni ZŠ. Důležitou roli zde sehrála včasná diagnostika a práce s žákem již v nižších ročnících.

4.3 Shrnutí získaných dat

Výzkumem jsem se snažila poukázat na to, jaký názor mají na integraci dětí s SPU pedagogové, kteří jsou součástí tohoto procesu a mají s dětmi velké zkušenosti. Zda je z jejich pohledu integrace pro tyto děti výhodná či nikoliv. Dále jsem na uvedených dvou kazuistikách žáků s SPU chtěla uvést příklad toho, kdy integrace probíhá bez sebemenších problémů a kdy naopak.

Na všech šesti školách, na kterých výzkum probíhal, se vyskytují integrovaní žáci a ne v malém počtu, proto by bylo vhodné zajímat se o to, jak by měla integrace probíhat či jak probíhá.

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že integrace žáků s SPU je běžnou činností na mnoha základních školách, tento proces je poměrně vítaný, ovšem nese s sebou určitá opatření, která jsou k tomu zapotřebí. Především zde hraje roli spolupráce pedagogicko-psychologické poradny (centra), školy, rodičů a dítěte, které je integrováno, což zajišťuje správný a vhodný chod integrace, dále pak jsou významným faktorem podmínky, za kterých je integrace uskutečňována, kde hraje roli například velký počet žáků ve třídě, což by mohlo mít ovlivňující vliv na individuální přístup učitele k integrovanému žákovi. Někteří vyučující by ve třídě uvítali u dítěte s SPU asistenta, což je poměrně nereálné při tak velkém počtu integrovaných dětí a finančních nákladech.

Celkově lze říci, že učitelé na běžných ZŠ jsou o integraci dětí s SPU poměrně informováni, přesto je jejich snahou dozvědět se o této problematice více. Ze své praxe mohou posoudit, že spolužáci integrovaného žáka většinou respektují jeho individuální potřeby a snad je to i pro ně samotné přínosem do budoucna co se týče mezilidských vztahů. I proto si snad ve většině případů integrovaní žáci nepřipadají méněcenní, ale je to samozřejmě individuální. Důležitým faktorem u těchto dětí je motivace, která může být právě jakýmsi hnacím motorem v kolektivu dětí bez SPU.

Vyučující se tedy dle zjištěných informací o tuto problematiku zajímají, jelikož se jich při tak velkém počtu integrovaných žáků bezprostředně týká a ve většině případů se jejich názory na integraci dětí s SPU shodují, což je odpověď na první výzkumnou otázku.

Mnoho faktorů ovlivňuje to, aby především pro dítě byla integrace přínosná a aby se obešla bez větších komplikací. V některých případech tomu tak není, např. špatným přístupem rodičů či pedagogů nebo ne zrovna ideálními podmínkami v prostředí školy. Celých 87 % respondentů je toho názoru, že integrace pro děti s SPU je pro tyto děti výhodná, což svědčí o převaze dobrých zkušeností s touto situací. Odpověď na druhou výzkumnou otázku je ta, že integrace pro děti s SPU je z pohledu pedagogů pro tyto děti spíše výhodná.

5 Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala integrací dětí s poruchami učení do běžných základních škol. Jedná se o proces, kdy i děti, které mají specifickou poruchu učení, mohou být zařazeni do běžné základní školy mezi své vrstevníky a jsou jim vytvořeny specifické podmínky pro začlenění se. Toto téma je v posledních několika letech velmi diskutované a rozšířené, sama v zaměstnání pracuji s těmito dětmi, proto jsem se o danou problematiku začala více zajímat.

V dřívějších dobách byly děti s velmi špatným prospěchem, nejen tedy z důvodu malých znalostí učiva, ale např. pro poměrně nízkou úroveň čtení či psaní v porovnání se svými vrstevníky, umísťovány do speciálních škol či byly považovány za černé ovce třídy a nesly si s sebou po dobu studia nejen špatné známky, ale také jistě pocit méněcennosti. Nejen díky velkému rozmachu integrace, správné diagnostice, vhodnému přístupu rodičů i pedagogů by měly mít všechny děti stejné příležitosti pro vzdělávání, což se v posledních několika letech, doufejme, děje.

Cílem bakalářské práce bylo zjištění, jak konkrétně probíhá integrace na běžných základních školách, zda je tento proces pro děti s SPU výhodný či nikoliv a jak k této problematice přistupují učitelé. K dosažení cíle byla použita dotazníková metoda, které se zúčastnili pedagogové na 1. i 2. stupni základních škol, bez ohledu na předmět, který vyučují. Výsledky dotazníkové analýzy byly vyhodnoceny prostřednictvím grafů, u kterých je také slovní hodnocení získaných informací. Dále pak zde byla použita kazuistická studie žáků s SPU pro názorný příklad toho, jaké okolnosti jsou s tímto procesem spojené, že ne vždy s sebou integrace nese jen pozitivní fakta, ale někdy se vyskytují záležitosti, které integraci ztěžují.

Dle výzkumného šetření byly kladně zodpovězeny výzkumné otázky, z kterých vyplývá, že integrace dětí s SPU je z pohledu pedagogů pro tyto děti spíše výhodná a že se pedagogové shodují v názorech na tento proces.

Bakalářská práce a její výsledky mohou sloužit pro ty, kteří mají o tuto problematiku zájem, avšak nejsou s ní příliš seznámeni, například pro rodiče stávajících či případných integrovaných žáků, kteří nevědí, jak tento proces probíhá a jak se k této záležitosti stavějí pedagogové.

6 Seznam použité literatury

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra; ŽÁČKOVÁ, Hana; SOVOVÁ, Hana. *Specifické poruchy učení na 2. stupni základních škol*. D+H, 2007. ISBN 978-80-903579-7-6

JUCOVIČOVÁ, Drahomíra. ŽÁKOVÁ, Hana. *Reedukace specifických poruch učení u dětí*. Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-474-8

KOCUROVÁ, M. *Integrace žáků se specifickou poruchou učení*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta, 2001. 229 s. ISBN 80-7290-060-9.

KUCHARSKÁ, Anna. *Specifické poruchy učení a chování*. Portál, 1998. ISBN 80-7178-244-0

MICHALOVÁ, Zdena. *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních*. Tobiáš, 2004. ISBN80-7311-021-0

PODROUŽEK, Ladislav. *Integrovaná výuka na základní škole*. Fraus, 2002. ISBN 80-7238-157-1

POKORNÁ, Věra. *Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení*. Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-350-5

PRUCHA, J. WALTEROVÁ, E. MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 4.vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

SINDELAROVA, Brigitte. *Předcházíme poruchám učení*. Portál, 2007. 978-80-7367-262-1

ZELINKOVÁ, Olga. *Poruchy učení*. Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-514-1

ŽÁČKOVÁ, Hana; JUCOVIČOVÁ, Drahomíra. *Smyslové vnímání*. D+H, 2007. ISBN 978-80-903579-9-0

Vše co student potřebuje VĚDĚT [online]. 8. 2007. Dyslexie, Dysgrafie, Dysortografie, Dyskalkulie, Dyspraxie, Dyspinxie, Dismuzie. Dostupné z WWW: <<http://www.studentske.cz/2007/08/dyslexie-dysgrafie-dysortografie.html>>

Portál o školství a vzdělávání [online]. 2008. Výroční zprávy. Dostupné z WWW:<http://app.edu.cz/portal/page?_pageid=33,274240&_dad=portal&_schema=PORTAL&cid=174&_piref33_274241_33_274240_274240.instance_id=120999>.

KŘENKOVÁ, Mgr. Jitka. *Specifické vývojové poruchy učení* [online]. 1.1.2000 [cit. 2010-11-18]. Dyskalkulie a její reedukace. Dostupné z WWW: <<http://www.volny.cz/dyskalkulie/SPECPOR.htm>>.

Vuppraha [online]. 2010. ŠVP a integrace žáků se zdravotním postižením v běžných školách. Dostupné z WWW: <<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2010/05/integrace-zaku-se-ZP.pdf>>.

PRIBIL, Marek. *Novinky.cz* [online]. 23.11.2009. Vývojovými poruchami učení trpí v Česku desetitisíce dětí. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/zena/deti/184885-vyvojovymi-poruchami-uceni-trpi-v-cesku-desetitisice-deti.html>>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 2010. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (obecné informace). Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/socialni-programy/vzdelavani-zaku-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami>

Wiki [online]. 2010. Dyspinxie. Dostupné z WWW: <http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogicky_lexikon/D/Dyspinxie>.

Pedagogicko-psychologická poradna v Novém Jičíně [online]. Integrace. Dostupné z WWW: <http://www.pppnj.cz/Stranky/integrace.aspx>.

7 Seznam grafů a tabulek a obrázků

Seznam grafů

- Graf č. 1- Počet odučených let pedagogů
- Graf č. 2- Vystudovaný obor speciální pedagogika
- Graf č. 3- Počet žáků na základní škole respondenta
- Graf č. 4- Počet integrovaných žáků v základních školách respondentů
- Graf č. 5- Zkušenost respondentů s výukou žáků s SPU
- Graf č. 6- Prostor pro práci s dětmi s SPU ve výuce
- Graf č. 7- Důležitá role v rámci integrace
- Graf č. 8- Přínos pro výuku žáků s SPU v běžných ZŠ
- Graf č. 9- Úroveň spolupráce s rodiči
- Graf č. 10- Výhodná/nevýhodná integrace
- Graf č. 11- Názor na integraci dětí s SPU do běžných ZŠ
- Graf č. 12 – Názor pedagogů na vztah spolužáků a žáka s SPU
- Graf č. 13- Informovanost učitelů na 2. st. ZŠ o procesu integrace
- Graf č. 14- Zájem o větší informovanost ohledně integrace dětí s SPU

Seznam tabulek

- Tab. č. 1- Počet integrovaných žáků
- Tab. č. 2- Počet integrovaných žáků ve speciálních a zákl. školách
- Tab. č. 3- Počet dotazovaných respondentů

Seznam obrázků

- Obr. č. 1- Reeducace, kompenzace
- Obr. č. 2- Vztah pojmů integrace a inkluze

8 Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 1: Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Šárka Ignatidisová a v letošním roce zakončuji bakalářské studium sociální pedagogiky na VŠ. Ráda bych Vás poprosila, zda byste byli tak laskaví, a vyplnili tento dotazník v rámci mé bakalářské práce, která je zaměřena na integraci žáků se specifickými poruchami do běžných základních škol. Děkuji..

Název základní školy:

Pohlaví:

1, Jak dlouho učíte na běžné základní škole?

- a, méně jak 5 roky
- b, 5 - 10 let
- c, 10 - 15 let
- d, 15 a více let

2, Vystudoval/a jste obor speciální pedagogika?

- a, ano
- b, ne

3, Počet žáků na Vaší škole:

- a, do 50
- b, 50- 150
- c, 150- 300
- d, 300 a více

4, Kolik žáků na Vaší škole je integrováno se specifickou poruchou učení?

.....

.....

.....

5, Měl/a jste někdy zkušenost s výukou žáka se specifickou poruchou učení?

- a, ano
- b, ne

6, Jaká je podle Vás informovanost učitelů na 2. stupni běžné základní školy o procesu integrace?

- a, z větší části výborná
- b, z větší části velmi dobrá
- c, z větší části dostačující
- d, z větší části velmi malá

7, Pokud je ve Vaší třídě integrovaný žák s SPU:

- a, věnuji mu stejný čas jako všem dětem ve třídě
- b, v rámci běžné vyučovací hodiny se mu věnuji z části individuálně
- c, v rámci běžné vyučovací hodiny se není možné z časových důvodů tomuto žákovi věnovat individuálně
- d, jiný názor

Jaký?

.....

.....

8, Jaký je Váš názor na proces integrace dětí s poruchami učení do běžných základních škol?

- a, tito žáci mohou být vzděláváni v běžné třídě základní školy
- b, vzdělávání těchto žáků v běžných třídách základní školy vyžaduje speciální opatření
- c, tito žáci by měli být vzděláváni ve specializovaných třídách základní školy
- d, tito žáci by měli být vzděláváni ve speciálních školách
- e, jiný názor

Jaký?

.....

.....

9, Během integrace dětí s SPU do běžných základních škol hraje důležitou roli:

- a, spolupráce rodiny a školy
- b, spolupráce pedagogicko-psychologické poradny a školy
- c, spolupráce pedagogicko-psychologické poradny, školy a rodičů
- d, spolupráce PPP, školy, rodičů a dítěte

10, Podle Vašeho názoru by v rámci výuky dětí se spec. poruchou učení na běžných základních školách byla přínosem tato opatření:

- a, snížení počtu žáků ve třídě
- b, asistent pedagoga
- c, lepší vybavenost tříd
- d, jiný názor

Jaký?

.....

.....

11, Pokud máte ve své třídě integrovaného žáka s SPU, na jaké úrovni je spolupráce s rodiči?

- a, na velmi dobré úrovni
- b, na dobré úrovni
- c, spolupráce není žádná
- d, ve své třídě nemám žáka s SPU

12, Myslíte si, že z všeobecného hlediska je integrace žáků s SPU pro tyto žáky do běžných základních škol:

- a, výhodná
- b, nevýhodná

13, Myslíte si, že spolužáci integrovaného dítěte vnímají toto dítě:

- a, jako sobě rovné
- b, učitelé mu nadržují
- c, jsou si vědomi toho, že toto dítě potřebuje větší péči a respektují to

14, Mám zájem o větší informovanost ohledně integrace žáků s SPU do běžných základních škol:

a, ano, mám zájem

b, má informovanost je dostačující

c, ne, nemám potřebu se o tuto problematiku více zajímat

Děkuji za spolupráci ...

Ignatidisová Šárka